

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a z členiek JUDr. Evy Babiakovej, CSc. a JUDr. Aleny Adamcovej v právnej veci navrhovateľov v 1. R.: **I. A. O.**, bytom P. , B., v 2. R.: **I. J. U.**, bytom J. R. , B. a v 3. R.: **I. J. O.**, bytom J. R. , B., navrhovatel'ia v 2. a 3. rade zastúpení navrhovateľkou v 1. rade, proti žalovanému: **Obvodný pozemkový úrad v Senci**, Hurbanova 21, Senec, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. 2946-1/2004/257/Ko zo dňa 28. novembra 2007, na spoločné odvolanie navrhovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 6Sp/1/2008-39 zo dňa 10. novembra 2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 6Sp/1/2008-39 zo dňa 10. novembra 2009, **p o t v r d z u j e .**

Účastníkom **n e p r i z n á v a** náhradu trov odvolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Rozhodnutím č. 2946-1/2004/257/Ko zo dňa 28. novembra 2007 odporca rozhodol, že navrhovateľom sa nenavracia vlastníctvo a nepriznáva sa právo na náhradu k pozemkom v pôvodnom katastrálnom území M. N. O., podľa PKV stavu: vl. č. X., X., parc. č. X., vo výmere 964 m², kultúra gazdovský dvor, stav, vl. č. X., parc. č. X., vo výmere 122 m², kultúra dom a dvor,

vl. č. X., parc. č. X., vo výmere 104 m², kultúra dom a dvor, nakoľko nie sú splnené podmienky uvedené v § 1 a § 2 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov.

V odôvodnení rozhodnutia odporca uviedol, že predmetné parcely boli druhom pozemku, ktorý nespadá do poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného fondu, čo potvrdzuje aj identifikácia parciel č. j. 320-579/04 zo dňa 23.06.2005. Pozemky, o ktorých navrátenie požiadali oprávnené osoby, sú druhom kultúry dvor a gazdovský stav a domy, ktoré netvoria poľnohospodársky pôdny fond a do neho nepatria. Preto nie sú splnené podmienky podľa zákona č. 503/2003 Z. z., ktorý upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré tvoria poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria a lesný pôdny fond a žiadateľom nie je možné navrátiť vlastníctvo, ani priznať právo na náhradu. Spôsob využívania nehnuteľností bol zistený podľa identifikácie parciel vyhotovenej Katastrálnym úradom v Bratislave, Správou katastra Senec zo dňa 11.04.2006 č. j. 320-579/04.

II.

Proti rozhodnutiu odporcu podali navrhovatelia včas odvolanie podľa § 250l a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“). Krajský súd v Bratislave ako súd prvého stupňa preskúmal napadnuté rozhodnutie odporcu, ako aj konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo v medziach podaného opravného prostriedku a dospel k záveru, že návrh nie je dôvodný, preto rozhodnutie odporcu číslo 2946-1/2004/257/Ko zo dňa 28. novembra 2007 podľa § 250q ods. 2 O.s.p. ako vecne správne potvrdil.

V odôvodnení rozsudku uviedol, že zákon č. 530/2003 Z.z. v § 1 upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu, pričom vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria a) poľnohospodársky fond alebo do neho patria, b) lesný fond. V danom prípade sa jednalo o pozemky, ktoré boli zapísané v prídelovom výmere ako nehnuteľnosti v kat. území M. N. O. vo vl. č. X., X., parc. č. X. dvor a gazdovský dvor, vo vl. č. X. parc. č. X., dom a vo vl. č. X., parc. č. X. dom. Pre účely reštitúcie sa posudzuje druh pozemku v čase jeho odňatia, t.j. v čase jeho prechodu na štát alebo inú právnickú osobu a pokiaľ predmetné pozemky boli zapísané ako dom a dvor v čase prechodu na štát, jedná sa o pozemky, ktoré nepatrili

do pôdohospodárskeho pôdneho fondu alebo lesného pôdneho fondu. Odporca preto pri posúdení nároku navrhovateľov na navrátenie vlastníctva k pozemkom a priznaní práva na náhradu za pozemky postupoval správne, keď rozhodol, že navrhovateľom sa nevracia vlastníctvo k predmetným pozemkom, ani nepriznáva právo na náhradu, nakoľko uvedené nehnuteľnosti vedené ako dvor a gazdovský stav a domy nespádajú pod ustanovenie § 1 cit. zákona a vydanie takýchto nehnuteľností cit. ustanovenie neupravuje.

III.

Proti rozsudku krajského súdu podali navrhovatelia včas spoločné odvolanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Namietali, že v rozhodnutí nebol zohľadnený zákon 307/1992 Zb., ktorý v § 2 ods. 1 vymedzuje, čo tvorí poľnohospodársky pôdny fond. Patria do neho pozemky taxatívne uvedené v prvej časti ustanovenia a tvoria ho aj iné pozemky, ktoré sú poľnohospodársky využívané, a to aj tie, ktoré bezprostredne neslúžia poľnohospodárskej výrobe, ale sú pre ňu nepostrádateľné. Takými pozemkami boli aj predmetné nehnuteľnosti. Na základe tohto právneho predpisu nerozhodoval ani správny orgán, ani sa s ním nevysporiadal krajský súd, hoci mu navrhovatelia predložili čestné vyhlásenie štyroch svedkov, ktorí potvrdili, že pôvodní vlastníci sa venovali aj chovu domácej hydiny a drobného statku pre obživu rodiny, dorobeniu si mäsa, vajec a pod., na čo im slúžil gazdovský dvor a nehnuteľnosti. Krajský súd preto pochybil, keď sa nevysporiadal s otázkou poľnohospodárskeho charakteru majetku. Skutočnosť, že nehnuteľnosti prešli v rozhodnom období na štát a neskôr do vlastníctva fyzických osôb, napĺňa možnosť priznať právo na náhradu k pozemkom Slovenským pozemkovým fondom v celkovej výmere 1190 m². Zamietnutím nároku sa neodstránili majetkové krivdy bývalého režimu, ktoré spôsobili, že rodičom navrhovateľov bolo odňaté vlastníctvo bez právneho dôvodu, bez náhrady a boli ukrátení o možnosť dorobenia si obživy na gazdovstve pre celú rodinu.

Navrhli preto, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ako aj rozhodnutie správneho orgánu číslo 2946-1/2004/257/Ko zo dňa 28. novembra 2007 zrušil a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodnutie o uplatnenom nároku na priznanie náhrady k predmetným pozemkom.

Odporca vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľov uviedol, že predmetné pozemky boli právnym predchodcom oprávnených osôb pridelené ako dvor a gazdovský stav (parc. č.X.)

a ako domy (parc. č. X. a X.). Skutočnosť, že pridelené parcely boli druhom pozemku, ktorý nespadá do poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného fondu potvrdzuje samotný výmer, ktorým nadobudli pozemky a aj identifikácia parciel č .j. 320-579/04 zo dňa 23.06.2005. Obvodný pozemkový úrad je pri rozhodovacej činnosti viazaný informáciou a dokladmi poskytnutými Katastrálnym úradom v Bratislave, Správou katastra v Senci. Podľa zákona č. 503/2003 Z. z. sa vlastnícke právo navracia k pozemkom, ktoré tvoria poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria a lesný pôdny fond. Z predložených dokladov bolo preukázané, že pozemky, o ktorých navrátenie požiadali oprávnené osoby, sú druhom kultúry dvor a gazdovský stav a domy, ktoré v zmysle vyhlášky Úradu geodézie, kartografie a katastra SR č.79/1996 Z.z. nepatria do poľnohospodárskeho pôdneho fondu, ani ho netvoria, čím nie je splnená podmienka zákona na navrátenie vlastníctva, ani na priznanie práva na náhradu. Vydanie obytných budov, hospodárskych budov a iných stavieb patriacich k pôvodnej poľnohospodárskej usadlosti, vrátane zastavaných pozemkov umožnil zákon č. 229/91 Zb. Keďže právo na vydanie týchto nehnuteľností oprávnené osoby v roku 1992 nevyužili, toto ich právo zaniklo.

Na základe uvedeného odporca navrhol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby odvolanie navrhovateľov zamietol ako nedôvodné a rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil ako vecne správne.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s O.s.p. v spojení s § 10 ods. 2 O. s. p.) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 246c ods. I veta prvá a § 212 ods. 1 OSP) a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľov nie je možné vyhovieť. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O. s. p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 09. decembra 2010 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O. s. p.).

Zákon č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom je jedným zo zákonov reštitučného charakteru, ktorého cieľom vyjadreným v jeho preambule je spolu s ostatnými reštitučnými zákonmi zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd,

ku ktorým došlo v zákone presne ustanovenom období vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb a na základe v zákone taxatívne ustanovených prípadov straty majetku.

Predmetný zákon tak, ako ostatné reštitučné zákony, zmiernuje následky iba niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo voči vlastníkom poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu. Zákon ustanovuje taxatívne, ktorý majetok možno vrátiť pôvodnému vlastníkovi. Správny orgán ani súd nemôže odstrániť prípadnú tvrdosť zákona.

Zákon č. 503/2003 Z.z., rovnako ako zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o pôde“), bol prijatý v snahe zmierniť následky niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo voči vlastníkom poľnohospodárskeho a lesného majetku v období rokov 1948 až 1989, dosiahnuť zlepšenie starostlivosti o poľnohospodársku a lesnú pôdu obnovením pôvodných vlastníckych vzťahov k pôde a upraviť vlastnícke vzťahy k pôde v súlade so záujmami hospodárskeho rozvoja vidieka, aj v súlade s požiadavkami na tvorbu krajiny a životného prostredia. Účelom zákona je snaha zmierniť následky niektorých majetkových krívd, pričom zákon určil podmienky, pri splnení ktorých možno vydať pozemky oprávneným osobám. Nie všetky pozemky, ktoré v rokoch 1948 – 1989 prešli na štát alebo právnickú osobu, podliehajú režimu zákona č. 503/2003 Z.z.

Obvodný pozemkový úrad v Senci svojím rozhodnutím č.j. 2946-1/2004/257/Ko zo dňa 28. novembra 2007 vo veci práva na vrátenie vlastníctva k pozemkom uplatneného navrhovateľmi rozhodol tak, že navrhovateľom nepriznal vlastnícke právo ani právo na náhradu za predmetné nehnuteľnosti s odôvodnením, že tieto nehnuteľnosti boli v čase prechodu vlastníckeho práva na štát v pozemkovej knihe vedené ako gazdovský dvor, stav a dom a dvor, ktoré netvoria poľnohospodársky pôdny fond, ani do neho nepatria.

V konaní pritom nebolo sporné, že právo na vrátenie vlastníctva k pozemkom bolo uplatnené oprávnenými osobami, rovnako bol preukázaný prechod nehnuteľností na čsl. štát v zmysle § 3 ods. 1, písm. o/ zákona č. 503/2003 Z. z., sporným zostalo len to, či vzhľadom na ich kultúru (gazdovský dom, stav a dom a dvor) ide o pozemky, ktoré tvoria poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria.

V čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 503/2003 Z.z. poľnohospodársky pôdny fond vymedzoval zákon č. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu účinný od 25. júna 1992 do 30. apríla 2004, na ktorý poukazujú aj navrhovatelia.

Podľa § 2 ods. 1 tohto zákona poľnohospodársky pôdny fond tvoria poľnohospodárske pozemky, ktoré sú ako poľnohospodárska pôda využívané na poľnohospodársku výrobu a ktoré sú v katastri nehnuteľností členené na ornú pôdu, chmeľnice, vinice, záhrady, ovocné sady a trvalé trávne porasty; tvoria ho aj iné pozemky, ktoré sú poľnohospodársky využívané. Do poľnohospodárskeho pôdneho fondu patria aj pozemky, ktoré síce neslúžia bezprostredne poľnohospodárskej výrobe, ale sú pre ňu nepostrádateľné; ustanovenia osobitných predpisov zostávajú nedotknuté.

Poľnohospodárskym pôdnym fondom alebo pozemkami, ktoré do neho patria, sa teda v zmysle ustanovení zákona č. 503/2003 Z. z. rozumie orná pôda, vinice, chmeľnice, záhrady, ovocné sady a pastviny, ktoré sú využívané na poľnohospodársku výrobu; môže ísť aj o pôdu, ktorá nie je dočasne obhospodarovaná, ale je nepostrádateľná pre prevádzkovanie poľnohospodárskej výroby (napr. vodné nádrže a rybníky potrebné pre poľnohospodársku výrobu, poľné cesty apod.). Súčasťou poľnohospodárskeho pôdneho fondu môže byť aj pôda určená na záhradkárске účely v záhradkárskych osadách.

Z uvedeného je zrejmé, že nehnuteľnosti označené ako gazdovský dom, stav a dom a dvor poľnohospodársky pôdny fond netvorí, ani do neho nepatria a preto nemôžu byť predmetom reštitúcie podľa zákona č. 503/2003 Z. z. Takýto záver napokon potvrdzuje aj ustanovenie § 1 zákona o pôde, ktorý sa podľa ods. 1 písm. a) vzťahoval na pôdu, ktorá tvorí poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patrí a podľa ods. 1 písm. c/ osobitne aj na obytné a hospodárske budovy a stavby slúžiace poľnohospodárskej a lesnej výrobe alebo s ňou súvisiacemu vodnému hospodárstvu, včítane zastavaných pozemkov, teda tieto pozemky netvorili poľnohospodársky pôdny fond. Právo na vydanie predmetných nehnuteľností preto bolo potrebné uplatniť podľa tohto zákona v lehotách v ňom stanovených.

Na základe uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie správneho orgánu v medziach navrhovateľom podaného opravného prostriedku bolo v súlade so zákonom a teda krajský súd rozhodol správne, ak toto rozhodnutie potvrdil.

Námietky navrhovateľov uvedené v odvolaní proti napadnutému rozsudku nepovažoval odvolací súd, súc viazaný tiež rozsahom a dôvodmi odvolania (§212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) za také, ktoré mohli ovplyvniť posúdenie danej veci. Preto napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 219 O.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. a § 250i ods. 2 a § 250s O.s.p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 O. s. p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p., § 224 ods. 1 O. s. p. a § 246c O. s. p. tak, že účastníkom konania právo na ich náhradu nepriznal, pretože navrhovatelia neboli úspešní a odporcovi právo na ich náhradu nevzniklo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. novembra 2010

JUDr. Zuzana Ďurišová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Dagmar Bartalská